

III Međunarodna konferencija "MENADŽMENT U SPORTU"
Beograd, 11.-12.05.2007.
Fakultet za menadžment u sportu Univerziteta „Braća Karić“
Olimpijski komitet Srbije.

dr.sc.Dobromir Bonacin¹, Danijela Bonacin²

¹ Doktor kineziologije, Kaštela, Hrvatska

² Student Menagmenta u sportu, Kaštela, Hrvatska

MODEL CJELOVITOG DJELOVANJA MENADŽMENTA U SPORTU

Podaci za kontakt:

Danijela Bonacin, 21212 K.Sučurac, dr.F.Tuđmana 113. Hrvatska
Tel.: 00385 21 643 406, Gsm: 00385 98 974 7810
E-mail: danijela.bonacin@st.t-com.hr, Web: www.dabonacin.izhr.com

Sažetak

U članku se raspravlja o upravljačkim djelovanjima u sportskim sustavima unutar tri moguća prostora: a) uži prostor *entiteta* (sportaš, ekipa), b) prostor *sistemske podrške* (menadžment) i c) prostor *okruženja* (kompletna okolina) u koji je cijeli taj pogon uronjen. Predstavljen je model koji uključuje interakcije sva tri spomenuta prostora, kao i razmjenu informacija. Temelj modela je akumulacija znanja koje se sistematski povećava. Opisana je pozicija menadžmenta kao ključna jer predstavlja sistemsku potporu svim djelovanjima.

Ključne riječi: učenje, prostori djelovanja

Abstract

This article discusses position of managing acting in sport systems within three possible spaces: a) narrow space of *entity* (sportsman, team), b) space of *systematic support* (management) and c) space of *environment* (complete surround). It was presented a model that includes interactions of all three mentioned spaces, as well as information interchange. Basics of model are knowledge accumulations that systematically rise. Article describes the management position as crucial for any acting systematic support.

Key words: learning, areas of acting

Uvod i problem

Pozicija bilo koje sportske djelatnosti (individualnog ili kolektivnog tipa) uvijek je iznimno složena u ukupnosti svih ljudskih djelovanja. Ovo iz razloga što gotovo nema niti jedne discipline koja nema barem neke dodirne točke s ostvarivanjem visokih, pa i vrhunskih sportskih rezultata. Svjedoci smo da u današnjem konceptu tehnologije treninga treba uvažavati bitne informacije iz fiziologije, biomehanike, psihologije, sociologije, medicine, informatike, biokemije,..., i niza drugih disciplina.

Takav pristup tehnologiji sporta i sportskog treninga omogućava interakciju i razmjenu bitnih informacija iz niza područja, koja sva zajedno imaju svrhu postizanje određenih, pa i vrhunskih sportskih dometa, te zadržavanje tih dometa bez većih posljedica po opći integritet pojedinaca ili ekipe.

Međutim, upravo zbog te silne količine informacije i ogromnog broja interakcija koje se pojavljuju, sve je teže zadržati cjelovitost i sveobuhvatnost postupaka koje označavamo kao programirane transformacijske postupke. Razlozi za to leže upravo u složenosti cijelog procesa, zbog čega nerijetko transformacijski postupci ostaju u prevelikoj mjeri obilježeni parcijalnim postavkama, pa često niti nisu poznati razlozi izostanka očekivanih rezultata. Sve je teže ukomponirati sve bitne elemente od kojih ovisi krajnji rezultat.

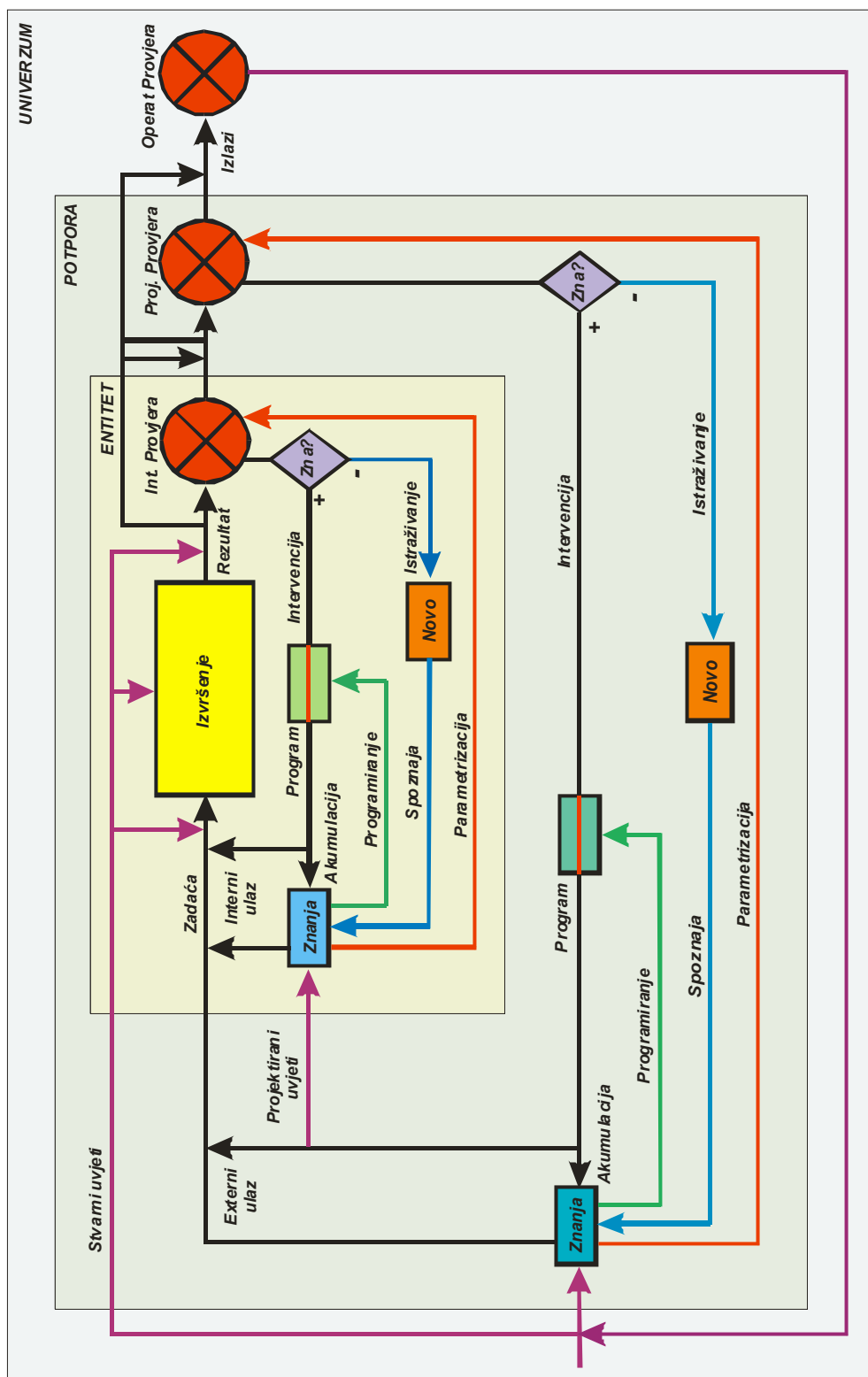
Posebno je složena situacija sa sportskim menagementom, jer se od njega s pravom očekuju kvalitetna i kompetentna rješenja. No, za ostvarivanje takve uloge, potrebno je prije svega definirati kvalitetne i vjerodostojne modele djelovanja. Takvi modeli, naravno, postoje, ali se može primjetiti da mnogi od njih pokušavaju ostvariti primarno taktičke i operacionalne pretpostavke. Međutim, u strategijskoj domeni, iako modeli postoje, primjećuje se njihova neusklađenost i nepodudarnost, a najčešće su previše obilježeni početnim postavkama pojedinih istraživača, bez univerzalnog metodološkog temelja.

Model

Definicija sveobuhvatnih strategijskih koncepcija ili modela, a za potrebe sportskog menadžementa, moguća je na dva osnovna načina, oba u prostoru dijalektike. Jedan je načelno induktivni (od pojedinačnih slučajeva do zakonitosti utemeljenih na općim svojstvima), a drugi načelno deduktivni (od zakonitosti prema pojedinačnim slučajevima). Deduktivni put moguć je samo ako su prethodno dobro utemeljene brojne informacije stečene indukcijom te je na taj način formiran stabilan skup pojmova koji teži generalizaciji tj. utvrđivanju globalnih pravila. U opisanom smislu, generalizacija bi tada predstavljala strategijske postavke za formiranje adekvatnih modela, koje je moguće primjeniti u sportskom menadžmentu.

Takav pristup omogućava vjerodostojno formiranje spoznaja najviše razine, koje se zatim mogu primjeniti u taktičke i operacionalne svrhe.

Jedan takav model, koji ne samo da teži biti sveobuhvatan, već definira i učenje kao trajni process, ponuđen je u ovom članku.

Grafikon 1. Model trostrukog upravljačkog mehanizma

Kako se vidi na grafikonu 1. radi se o modelu koji virtualno zaokružuje tri segmenta u ovisnosti o tome koja nas širina problema zanima. Tako "unutrašnji" segment, nazvan *entitet* predstavlja logičku jedinicu koja opisuje sportaša ili sportsku ekipu. Proces transformacije tada, prije svega, uključuje djelovanje tog entiteta u mjeri koja dopušta njegovo napredovanje - ugradnju mineralnih i drugih resursa, energetske inkorporiranje, spoznavanje,...). Kako se vidi, ključna pojava je opisana elementom "znanja" (akumulacija) oko kojega se vrši komunikacija između svih ostalih elemenata. Sukladno aktualnom stanju tog elementa, vrši se parametrizacija interne kontrole, jer je kontrolirati moguće samo ono što je već poznato. Također se vrši i programiranje poznatih intervencija, po istoj toj logici. Zatim se postavljaju parametri zadatke koja se izvršava. Budući u svim segmentima djeluju stvarni faktori iz stvarnih uvjeta (koji ne moraju biti potpuno poznati) po izvršenju se vrši kontrola izvršenog. Ukoliko se nađe dovoljno velika razlika u odnosu na prethodno postavljene parametre, vrši se preispitivanje te razlike. Ako su razlozi razlike poznati provodi se poznata intervencija po prethodno postavljenom programu. Ako, pak, razlozi za odstupanja nisu poznati, provodi se istraživanje, nakon kojega ukupna količina znanja raste, i proces (parametrizacije, programiranja, izvršenja) se ponavlja, ali sada s većom razinom znanja.

Na taj način entitet sistematski akumulira spoznaje i resurse, te biva sve sposobniji. Naravno, zbog ograničenih mogućnosti inkorporacije resursa i akumulacije znanja, entitet bi relativno brzo upao u stanje asimptotskog približavanja aktualnom maksimumu i ne bi dalje napredovao, iako je konstantno izložen utjecajima iz okoline. Prije nego li nastupi ta situacija potrebno je izvršiti pravovremene intervencije, a njih može izvršiti samo segment koji je u modelu definiran kao potpora (sistemski support). Taj segment je očito *menadžment* i u modelu je naveden kao "potpora". Za njega vrijede ista logička pravila kao za entitet sam, uz jednu veliku razliku, a ona se odnosi na mogućnost objektivnije akumulacije različitih znanja i resursa, jednostavno iz razloga što menadžment uključuje upravo prethodno spomenute brojne specijaliste iz različitih disciplina koje imaju svoje nazamjenjive pozitivne utjecaje na stanje entiteta i na sam, ma kako definiran sportski rezultat. Konačno, ni menadžment (potpora) nije kraj jer je i on uronjen u kompletnu okolinu (Univerzum) iz kojega dobiva informacije i interakcijski se odnosi prema spoznajama, pa u elementu također nazvanom "znanja" (akumulacija) teži sve kvalitetnije objasniti sve one pojave koje su od ključnog značaja za postizanje ciljeva, odnosno sportskih rezultata.

Rasprava

Iako je ponuđena logika jedinstvena, očito je da ponuđeni model kategorički i precizno definira tri moguća prostora u kojima se događa sve bitno u postizanju sportskog rezultata. Dakle, između entiteta (sportaša, ekipe) i realnog svijeta u kojemu se sportski rezultati ostvaruju i iskazuju, beskompromisno je postavljen menadžerski sustav sa zadaćom da osigura realizaciju sportskog rezultata. Taj segment je zadužen za osiguranje uvjeta, provođenje ciljanih zadataka, ali ništa manje i za parametrizaciju nadzora i kontrole, programiranje intervencija, te istraživanje nepoznatog u sportskom rezultatu. Tek na ovaj način, kompletnost trajnog transformacijskog postupka je osigurana. U najširem smislu, sportski menadžment uključuje slijedeće kadrove: a) zadužene za postavljanje ciljeva i osiguranje materijalnih uvjeta (uprava), b) zadužene za provođenje ciljanih trenažnih zadataka (treneri), c) zadužene za provođenje nezavisnog nadzora i kontrole (savjetnici, razvoj) i d) zadužene za istraživanje (znanstvenici).

Zaista je malo vjerojatno da ovakav model (ako su svi potrebni segmenti prisutni) neće polučiti dobar pa i sportski rezultat. Ovo posebno iz razloga što ponuđeni model osigurava mogućnost stalnog učenja, čime je olakšana operacionalna primjena spoznaja. Dakle, kad jednom sportaš završi svoj natjecateljski staž, i ukoliko se počinje s drugim sportašem/ima, više neće biti potrebno graditi cijeli sistem iz početka, jer ako su akumulirana znanja zaista univerzalna (a po ponuđenom modelu to moraju biti !), tada je u velikoj mjeri osigurana transpatrencija znanja na novi proces, koji tada u velikoj mjeri i nije nov. Naravno, budući nema dva ista pojedinca, uvijek će biti dio nepoznatog u definiciji transformacijskih procesa, ali će taj dio sistematski opadati i težiti minimumu. Ovo vrijedi čak i ako se mijenjaju pravila i druge karakteristike sportskih aktivnosti, jer ako su zakonitosti dosegnute, u konačnici je manje važno hoće li npr. skijaški skokovi biti izvedeni sa skupljenim ili razmaknutim skijama, budući prirodni zakoni uzgona, podtlaka, eksplozivnosti nogu, aerodinamičnosti, crta ličnosti,..., itd., ostaju kao stalna spoznata baza za realizaciju budućih transformacijskih procesa. Jednako vrijedi npr. kod starta u atletskim sprinterskim disciplinama, jer će i dalje oni najbolji postizati najbolje rezultate, bez obzira na mogući pritisak diskvalifikacije. Jednostavno će u model pripreme sportaša biti inkorporirane i te karakteristike i process neometano ide svojim putem.

Kako se vidi, u predstavljenom modelu, jasno je definirana ključna uloga menadžmenta oko kojega se formira kompletan sklop višedimenzionalne sportske pripreme sportaša kako bi se postigao maksimalno moguć sportski rezultat. Ovo, naravno, znači i maksimalnu odgovornost menadžmenta u cjelini, što i jest očekivana uloga takve strukture. Treba jasno reći da je konačno sazrelo vrijeme za pozicioniranje menadžmenta tamo gdje i pripada, ali ovaj put sa pravima i obavezama koje doslovno uključuju sve dimenzije djelovanja, od primarne selekcije do potpore konkretnom postizanju rezultata.

Zaključak

U članku je predstavljen novi model djelovanja menadžmenta u sportu, koji definira tri areala. U prvom i najužem, nalazi se sami sportaš ili ekipa koji su podvrgnuti sistematskom programiranom transformacijskom procesu. Uvažena je mogućnost vlastite akumulacije znanja i resursa takvog entiteta, ali je naglašena ograničenost napredovanja, zbog osobnih ograničenja koja prirodno ima svaki pojedinačni entitet. Za sistemsku potporu, osigurano je djelovanje menadžmenta koji predstavlja ključni areal i znatno je šire dimenzionalnosti od samog entiteta, te osigurava mogućnosti napredovanja utemeljeno na brojnim općim spoznajama najrazličitijeg tipa. Konačno, rezultati se ostvaruju u realnim uvjetima stvarnog svijeta, čije zakonitosti menadžment primjenjuje u tretmanskim procesima.

Literatura

1. Bonacin, D. (2006). Uvod u teoriju treninga. Vlastito izdanje, Kaštela.
2. Bonacin, D. (2007). Univerzalna spoznajna načela egzistencije procesa. New Technologies in Sport, II international symposium. Sarajevo, Zbornik: 48-53.
3. Bonacin, Da., Bonacin, D. (2007). Upravljačko redizajniranje transformacijskog procesa u svrhu maksimizacije ciljanih svojstava angažiranih entiteta. New technologies in sport - II International symposium. Sarajevo, Zbornik: 257-261.